

IN GESPREK

onderwijsboulevard 221

has
hogeschool

‘Emissie beperken, anders heb je straks geen middel meer’

Er worden nog veel fouten gemaakt bij het spuiten. Hogeschooldocent en agrometeorologisch specialist Erno Bouma weet waar hij over praat. Hij geeft les aan studenten bij de HAS in Den Bosch en aan kwekers die de spuitlicentie willen halen of verlengen. “We denken dat we leuk bezig zijn met de emissiebeperking, maar ondertussen worden nog een hoop werkzame stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater gevonden. Dat moet snel anders. Beter spuiten, anders heb je straks geen middelen meer.”

Tekst: Hans van der Lee | Fotografie: René Faas

Bouma refereert met zijn vrees aan de eisen aan de emissie naar het oppervlaktewater. Over vijf jaar moet de emissie met negentig procent zijn afgenomen, zijn overheid en maatschappelijke organisaties overeengekomen. “We zitten nu op twintig procent. Als over vijf jaar nog te veel middel in het oppervlaktewater wordt gevonden, trekt het College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden de toelating van de middelen die in het water worden gevonden in. Het wordt een uitdaging voor de praktijk om de negentig procent te halen.”

Niet alleen overheden maken zich druk over de emissie?

“Nee, behalve overheden en LTO kijken ook de fabrikanten van de middelen kritischer naar de emissie. Zo’n fabrikant wil zijn investering terugverdienen. Een middel toegelaten krijgen kost ongeveer 160.000 euro. Als de werkzame stof in te hoge concentraties wordt gevonden in het water, dringt de vraag zich op hoe dat komt. Als dat middel niet goed wordt gebruikt, kost het de fabrikant de toelating. Daarom willen fabrikanten ook dat emissie wordt teruggedrongen. Je ziet de verscherpte eisen dan ook terugkomen op het etiket. Bij Admire staat bijvoorbeeld dat het middel gebruikt mag worden in bedekte teelten, mits de maximale emis-

sie-eis van negentig procent reductie wordt gehaald. De gebruiker is dus aan zet. Ik ben ervan overtuigd dat 99 procent van de kwekers zijn uiterste best doet, maar er zijn er nog steeds een paar die er een zootje van maken. Daar lijdt de hele sector onder.”

Wat kunnen kwekers daaraan doen?

“Collega’s moeten elkaar aanspreken op het gedrag. Knoei-ers die het niet zo nodig vinden aan de eisen te voldoen, verpesten het voor de rest. Het is misschien een half procent dat het niet goed doet, maar de gevolgen zijn groot. Vooral op het erf gaat het mis, vaak zonder dat kwekers het zelf weten. Driekwart van de emissie wordt veroorzaakt op het erf. Het is een sluipmoordenaar. Er wordt iets gemorst of de spuit staat een keer in de regen. Het middel dat dan wegspoelt, komt meestal direct in het oppervlaktewater. Zorg dat je een absorberend materiaal bij de hand hebt, als je vult. Realiseer je waar je mee bezig bent.”

Kwekers worden toch gewezen op deze risico’s?

“Ik verbaas mij er altijd over hoe weinig kwekers weten van emissie. Studenten van de HAS in Den Bosch hebben hier onderzoek naar gedaan en dit komt iedere keer weer naar

Erno Bouma

AGROMETEOROLOGISCH SPECIALIST

Erno Bouma geeft vier dagen per week les in onder meer gewasbescherming en spuittechniek aan de HAS in Den Bosch. Samen met Joost Nieveen heeft hij een eigen agrometeorologisch adviesbureau. Bouma is gespecialiseerd in de relatie tussen het weer en het effect van een bespuiting. Eerder publiceerde hij daar het boekje *Weer & Gewasbescherming* over, dat onlangs weer is aangepast met nieuwe kennis. Ook maakte hij samen met Nieveen de app *SpuitWeerWijzer*, die de effectiviteit van gewasbeschermingsmiddelen duidelijk maakt. Bouma geeft lezingen voor en cursussen aan agrariërs, over het weer, klimaatverandering, gewasbescherming en adviesystemen. Tevens is hij via zijn adviesbureau docent voor spuitlicentielessen en -verlengingen.

voren. Een van de grootste bronnen is de buitenkant van de spuit. Weinigen realiseren zich dat er altijd spuitnevel neerslaat op de spuit zelf. Die nevel droogt op en het gewasbeschermingsmiddel blijft achter. Die onzichtbare aanslag is dus super geconcentreerd. Wie maakt zijn spuit vaker dan twee keer per jaar schoon aan de buitenkant? Als het regent, spoelt die aanslag met de hoge concentratie eraf, zo het oppervlaktewater in. Een enorme puntlozing dus, van veertig tot vierhonderdduizend keer de toegestane norm. Die spuit moet dus binnen staan, maar vaak is er in het seizoen geen plaats in de schuur of wordt de tijd niet genomen.

Het water dat van een spuit afdruipt, wordt nooit of nauwelijks opgevangen. Als ik navraag doe in een groep telers die voor de licentieverlenging komt, weet niemand hoeveel middel er in de aanslag zit en ook het belang van schoonmaken wordt niet gezien. Het merendeel van de ondernemers weet het niet, anderen zijn naïef.”

Helpen campagnes niet de emissie terug te dringen?

“Ja, er zijn kaarten met emissieroutes ontwikkeld in de Toolbox Emissiebeperking, maar die zijn helemaal niet bij de kwekers terechtgekomen. De actie om het erf schoon te houden en de emissie te beperken is goed bedoeld, maar de boeren en tuinders realiseren het zich onvoldoende. Een paar weken geleden woonde ik een bijeenkomst van een waterschap bij, er waren honderd agrariërs. Die wisten echt te weinig. Dat ligt niet alleen aan de kwekers, want ze worden vaak ook nog eens verkeerd voorgelicht. Zonde. Zolang er nog spuitfabrikanten en adviseurs zijn die zeggen dat driftbeperking in combinatie met een fijne druppel mogelijk is, bereiken we het tegenovergestelde. Vervelend is dat het Bureau Erkenningen niet toetst wat zo’n adviseur zegt. Er is geen controle op de inhoud van de verlengingsbijeenkomsten.

Kwekers zijn niet kritisch. Ze gaan ook niet naar de spuitlicentiebijeenkomst omdat ze het willen, maar omdat ze de punten nodig hebben. Dat moet anders, kwekers moeten weten waar ze mee bezig zijn. Het is twee voor twaalf. Ik begrijp ook niet dat nog kennis uit de jaren negentig wordt gedeeld. Inmiddels weten we allang dat goede effecten van een bespuiting zijn te bereiken met grove druppels. Kijk maar naar de praktijkonderzoeken naar de bestrijding van vuur of Phytophthora bijvoorbeeld. De middelen zelf, de formuleringen plus de hulpstoffen zijn tegenwoordig veel beter. We kunnen inmiddels wel naar 95 procent driftreductie of meer.”

Hoe dan?

“Er wordt veel geklaagd over de driftarme doppen, maar in feite werken ze prima bij een druk van 1 bar. Je moet je echter wel realiseren dat het om de druk bij de dop gaat. Onderzoek van de WUR toont dat duidelijk aan. Bij de manometer moet de druk 1,2 bar zijn om bij de dop nog 1 bar te bereiken. Dan krijg je het juiste beeld. Ben je ontevreden

‘Ik begrijp niet dat kennis uit de jaren negentig nog gedeeld wordt’

den over de verdeling van het middel over het gewas, kies dan een andere dop, waarbij meer water wordt gebruikt. Meer water in de tank dus. Het effect van het middel staat los van de concentratie van de spuitvloeistof. Belangrijk is dat het middel op de juiste plek op het gewas komt. Rustig rijden met meer water zorgt ervoor dat het middel dieper in het gewas komt. Meer water is meer massa, is meer diepte. Helaas denken kwekers er te weinig over na. Meestal volgen ze gewoon het advies uit de boekjes.” ♦